

中国北方及蒙古、贝加尔、 西伯利亚地区古代文化

(上)

ДРЕВНИЕ КУЛЬТУРЫ СЕВЕРНОГО КИТАЯ, МОНГОЛИИ И
БАЙКАЛЬСКОЙ СИБИРИ

УМАРД ХЯТАД, МОНГОЛ БОЛОН БАЙГАЛЫН
СИБИРИЙН ЭРТНИЙ СОЁЛ

ANCIENT CULTURES OF THE NORTHERN AREA OF CHINA,
MONGOLIA AND BAIKALIAN SIBERIA

I

内 蒙 古 博 物 院 编
内蒙古自治区文物考古研究所

科学出版社

中国北方及蒙古、贝加尔、西伯利亚
地区古代文化
(上)

ДРЕВНИЕ КУЛЬТУРЫ СЕВЕРНОГО КИТАЯ, МОНГОЛИИ
И БАЙКАЛЬСКОЙ СИБИРИ

УМАРД ХЯТАД, МОНГОЛ БОЛОН БАЙГАЛЫН
СИБИРИЙН ЭРТНИЙ СОЁЛ

ANCIENT CULTURES OF THE NORTHERN AREA OF
CHINA, MONGOLIA AND BAIKALIAN SIBERIA

I

内 蒙 古 博 物 院
内蒙古自治区文物考古研究所 编

科 学 出 版 社

北 京

内 容 简 介

本书为内蒙古博物院与内蒙古自治区文物考古研究所联合承办的“第六届‘中国北方及蒙古、贝加尔、西伯利亚地区古代文化’国际学术研讨会”论文集。书中收录了来自中国、俄罗斯、蒙古国、韩国、日本、加拿大等十多个国家的学者所提交的 167 篇文章，共分为“石器时代”“青铜与早期铁器时代”“历史时期”“理论方法与综合研究”“岩画研究”“文化遗产的保护与研究”“民族学与人类学研究”7 个部分。文章后面附有中文、俄文、蒙文、英文摘要。文章从考古学角度研究了中国北方以及蒙古、俄罗斯相邻区域的古代文化现象及内涵，具有较高的学术价值。

本书适合于从事中国北方、蒙古及俄罗斯西伯利亚地区考古的专家学者，和相关专业的大专院校师生参考阅读。

图书在版编目 (CIP) 数据

中国北方及蒙古、贝加尔、西伯利亚地区古代文化：全 3 册 / 内蒙古博物院，内蒙古自治区文物考古研究所编. —北京：科学出版社，2015.9

ISBN 978-7-03-045874-2

I. ①中… II. ①内… ②内… III. ①考古学-研究-中国 ②考古学-研究-蒙古 ③考古学-研究-俄罗斯 IV. ①K870.4 ②K883.11 ③K885.12

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2015) 第 231481 号

责任编辑：孙 莉 / 责任校对：张凤琴
责任印制：肖 兴 / 封面设计：张 放
封面图片：孔 群 拍摄提供

科学出版社 出版

北京东黄城根北街 16 号
邮政编码：100717

<http://www.sciencep.com>

中国科学院印刷厂 印刷

*

2015 年 9 月第 一 版 开本：889 × 1194 1/16

2015 年 9 月第一次印刷 印张：91 1/4 插页：6

字数：2877000

定价：780.00 元 (全 3 册)

(如有印装质量问题，我社负责调换)

编辑委员会

主 编：塔 拉

副 主 编：陈永志、于宝东

执行主编：特日根巴彦尔

编 委：苏妮汗、萨仁毕力格、T. 乌日玛特（吉尔吉斯斯坦）

中文-英文翻译：苏妮汗

蒙文-中文翻译：索明杰、特日根巴彦尔

英文-中文翻译：刘青瑜、索秀芬、苏妮汗

英文-俄文翻译：N.V. 策登诺娃（俄罗斯）、权乾坤

英文-蒙文翻译：M. 额尔登（蒙古国）、Ts. 孟和图雅（蒙古国）

Редакционная комиссия

Главный редактор: Та Ла

Заместитель главного редактора: Чен Юнчжи, Юу Баудун

Ответственный редактор: С. Тэргуунбаяр

Редакционная коллегия: Сунихан, Ч. Саранбилэг,
Турааров Урмат (Кыргызстан)

Переводчик с китайско на английский язык:

Сунихан

Переводчики с монгольско на китайский язык:

Суо Минжие, С. Тэргуунбаяр

Переводчики с английского на китайский язык:

Лю Циню, Со Сюфен, Сунихан

Переводчики с английского на русский язык:

Н.В. Цыденова (Россия), Цюань Цянькунь

Переводчики с английского на монгольский язык:

М. Эрдэнэ (Монголия), Ц. Мунхтуяа (Монголия)

Зохион байгуулагч гишүүд

Ерөнхий редактор: Та Ла

Дэд редактор: Чен Юнчжи, Юу Баудун

Гүйцэтгэх редактор: С. Тэргүүнбаяр

Редакцийн зөвлөл: Сунихан, Ч. Саранбилэг, Тураров Урмат (Киргиз улс)

Хятад-Англи орчуулагч:

Сунихан

Монгол-Хятад орчуулагч:

Суо Минжие, С. Тэргүүнбаяр

Англи-Хятад орчуулагч:

Лю Циню, Со Сюфен, Сунихан

Англи-Орос орчуулагч:

Н.В. Цыденова (ОХУ), Цюань Цянькунь

Англи-Монгол орчуулагч:

М. Эрдэнэ (Монгол улс), Ц. Мөнхтуяа (Монгол улс)

Editorial Committee

Chief Editor: Ta La

Associate Editor: Chen Yongzhi, Yu Baodong

Executive Editor: S. Terguunbayar

Editorial Staff: Sunihan, Ch. Saranbileg, Turarov Urmat (Kyrgyzstan)

Chinese-English Translator:

Sunihan

Mongolian-Chinese Translator:

Suo Mingjie, S. Terguunbayar

English-Chinese Translator:

Liu Qingyu, Suo Xiufen, Sunihan

English-Russian Translator:

N.V. Tsydenova (Russia), Quan Qiankun

English-Mongolian Translator:

M. Erdene (Mongolia), Ts. Munkhtuya (Mongolia)

会议联合组织单位

1. 内蒙古博物院
2. 内蒙古自治区文物考古研究所
3. 蒙古国科学院历史与考古研究所
4. 蒙古国国立大学
5. 蒙古国国立科技大学
6. 蒙古国乌兰巴托国立大学
7. 俄罗斯布里亚特国立大学
8. 俄罗斯教育科学院克拉斯诺亚尔斯克分院
9. 俄罗斯外贝加尔国立大学
10. 俄罗斯科学院西伯利亚分院蒙古学、佛学与藏学研究所
11. 俄罗斯图瓦国立大学
12. 俄罗斯伊尔库茨克国立大学
13. 俄罗斯西伯利亚联邦大学
14. 俄罗斯伊尔库茨克国立科技研究大学

УЧРЕДИТЕЛИ КОНФЕРЕНЦИИ

1. Музей Внутренней Монголии (Китай)
2. Институт археологии и культурных реликвий Внутренней Монголии (Китай)
3. Институт истории и археологии Монгольской академии наук (Монголия)
4. Монгольский государственный университет (Монголия)
5. Монгольский государственный университет науки и технологий (Монголия)
6. Улан-Баторский государственный университет (Монголия)
7. Бурятский государственный университет (Россия)
8. Красноярский филиал Университета Российской академии образования (Россия)
9. Забайкальский государственный университет (Россия)
10. Институт монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия)
11. Тувинский государственный университет (Россия)
12. Иркутский государственный университет (Россия)
13. Сибирский Федеральный Университет (Россия)
14. Иркутский национальный исследовательский технический университет (Россия)

ХУРАЛ ЗОХИОН БАЙГУУЛАГЧ БАЙГУУЛЛАГУУД

1. Өвөр Монголын Музей (БНХАУ)
2. ӨМӨЗО-ны Соёлын Өв, Археологийн Хүрээлэн (БНХАУ)
3. Монгол улсын Шинжлэх ухааны академийн Түүх, Археологийн Хүрээлэн (Монгол улс)
4. Монгол Улсын Их Сургууль(Монгол улс)
5. Монгол улсын Шинжлэх ухаан Технологийн их сургууль (Монгол улс)
6. Монгол улсын Улаанбаатарын Их Сургууль (Монгол улс)
7. Буриадын Улсын Их Сургууль (ОХУ)
8. Оросын Академийн Боловсролын Их Сургуулийн Красноярскийн салбар (ОХУ)
9. Өвөр байгалын Улсын Их Сургууль (ОХУ)
10. Оросын ШУА -ийн Швейрын Салбарын Монгол, Буддын ба Төвдийн Судлалийн Хүрээлэн (ОХУ)
11. Тувагийн Улсын Их Сургууль (ОХУ)
12. Эрхүүгийн Улсын Их Сургууль (ОХУ)
13. Сибирийн Холбооны Их Сургууль (ОХУ)
14. Эрхүүгийн Шинжлэх Ухаан Техникийн Улсын Их Сургууль (ОХУ)

JOINT-ORGANIZERS

1. Inner Mongolia Museum (China)
2. Institute of Cultural Relics and Archaeology, Inner Mongolia (China)
3. Institute of History and Archaeology, Mongolian Academy of Sciences (Mongolia)
4. National University of Mongolia (Mongolia)
5. Mongolian State University of Science and Technology (Mongolia)
6. Ulaanbaatar State University (Mongolia)
7. Buriyatia State University (Russia)
8. Krasnoyarsk Branch of the Russian Academy of Education University (Russia)
9. Transbaikal/Zabaikalskii State University (Russia)
10. Institute of Mongolian, Buddhist and Tibetan Studies of SB RAS (Russia)
11. Tuva State University (Russia)
12. Irkutsk State University (Russia)
13. Siberian Federal University (Russia)
14. Irkutsk National Research Technical University (Russia)

前 言

为响应中国政府提出的“一带一路”战略构想的号召，扩大中国同俄罗斯与蒙古国在文物考古和历史研究领域的国际学术交流与合作，受“‘中国北方及蒙古、贝加尔、西伯利亚地区古代文化’国际学术研讨会”国际组委会（以下简称“国际组委会”）委员及常任主席 A.D. 齐比克塔罗夫先生的委托，经中华人民共和国文化部批准，内蒙古博物院与内蒙古自治区文物考古研究所联合承办的“第六届‘中国北方及蒙古、贝加尔、西伯利亚地区古代文化’国际学术研讨会”于 2015 年 10 月 12 日至 16 日在内蒙古自治区呼和浩特市举行，这也是该会议首次在中国成功举办。

“‘中国北方及蒙古、贝加尔、西伯利亚地区古代文化’国际学术研讨会”是由中国、俄罗斯与蒙古国 3 个国家的多家大学及科研机构共同组织的，并每年轮流举办的大型学术交流会议，旨在开展多种形式的学术交流活动、共同探讨该领域内的前沿问题，以推进中国北方、蒙古及俄罗斯贝加尔、西伯利亚地区，乃至欧亚草原中东部地区的文物考古与历史研究。

2009 年，俄罗斯布里亚特国立大学、俄罗斯伊尔库茨克国立大学、蒙古国国立大学、蒙古国国立科技大学等 10 所“国际会议联合组织单位”共同签署了创办“‘蒙古与贝加尔湖一带西伯利亚地区古代文化’国际学术研讨会”的合作协议。截至 2014 年，该会议共举办过 5 届，分别为在俄罗斯布里亚特共和国首都乌兰乌德市（第一届，2010 年 9 月）、俄罗斯伊尔库茨克州首府伊尔库茨克市（第二届，2011 年 5 月）、蒙古国首都乌兰巴托市（第三届，2012 年 9 月）、俄罗斯外贝加尔边疆区首府赤塔市（第四届，2013 年 9 月）和俄罗斯图瓦共和国首都克孜勒市（第五届，2014 年 9 月）举办。

内蒙古博物院和内蒙古自治区文物考古研究所于 2012 年第一次派遣研究人员参加了该学术会议，并于 2013 年提交了希望加入“国际会议联合组织单位”的申请。2014 年 9 月，在克孜勒市举办的会议上，国际组委会全体委员一致同意内蒙古博物院和内蒙古自治区文物考古研究所加入“国际会议联合组织单位”，并委托内蒙古博物院和内蒙古自治区文物考古研究所承办第六届会议。

纵观会议简史，2010 年至 2014 年的 5 年期间，该会议的参与国家和地区正在不断增多，讨论内容也在不断扩展，涉及的讨论议题已经超出了“蒙古和贝加尔湖一带西伯利亚地区”这一地域范围，中国北方、哈萨克斯坦中东部、俄罗斯的中西伯利亚及远东等地区的古代文化也在被更多的纳入到讨论议题中，在某种程度上该会议的讨论内容正在逐渐扩展到欧亚草原中东部地区这一广大区域。本次会议的主办单位，在尊重历届会议传统的前提下，为了更准确地体现会议讨论主题，经过国际组委会的认可，故将本次会议的讨论主题确定为“中国北方及蒙古、贝加尔、西伯利亚地区古代文化”。

本次会议的主办单位依照“‘中国北方及蒙古、贝加尔、西伯利亚地区古代文化’国际学术研讨会”历届会议的惯例，在会议举办前编辑完成了这部会议论文集。

论文集共分为上、中、下三册，其中“上”分为“石器时代”和“青铜与早期铁器时代”两部分；“中”为“历史时期”一个部分；“下”则分为“理论与综合研究”“岩画研究”“文化遗产的保护与研究”“民族学与人类学研究”四部分。文集总共收录了中国、俄罗斯、蒙古国、哈萨克斯坦、乌克兰、匈牙利、德国、英国、加拿大、美国、日本、韩国等 12 个国家，100 余所单位的约 200 位专家学者撰写的学术论文。其中，绝大多数的论文来自中国、俄罗斯、蒙古国和哈萨克斯坦。

该论文集总共收入 167 篇学术论文，其中第一部分“石器时代”14 篇、第二部分“青铜与早期铁器时代”34 篇、第三部分“历史时期”54 篇、第四部分“理论方法与综合研究”29 篇、第五部分“岩画研究”11 篇、第六部分“文化遗产的保护与研究”13 篇、第七部分“民族学与人类学研究”12 篇。

所收录的论文语种包括中文、俄文、蒙文和英文四种语言。论文的正文部分为作者提交的原文。每篇论文的正文后面都附有与正文语种不同的另外三种语言的论文摘要，以方便读者阅读和理解，以及与会人员之间的沟通与交流。文集中绝大部分英文摘要为作者本人提供，少部分则由会务组翻译。中文、俄文和蒙文的论文摘要，大部分由会务组翻译，少部分由作者本人提供。此外，为了确保论文摘要翻译工作的准确性，在会务组完成初级翻译的基础之上，还经过了相关领域专家学者的二次审核与修改。

本次会议的顺利召开和会议文集的正式出版，不仅是内蒙古自治区文博事业的一件大事，更是中国、俄罗斯与蒙古国文化交流史上的崭新篇章，对促进各国、各地区的文化交流，加强周边国家的紧密联系，增进睦邻友好关系具有重要的政治意义。同时，对研究中国北方、蒙古与俄罗斯贝加尔、西伯利亚地区古代政治、经济、军事以及文化的交流与合作，对研究欧亚草原古代游牧文化具有重要的学术意义。另外，此次会议又为各国大学和研究机构与专家学者提供了交流平台，对掌握当代学术前沿，开展广泛交流与合作，拓展对欧亚草原地区古代历史文化研究的广度和深度都具有极为深远的意义。

内蒙古博物院

院长

2015 年 9 月 21 日

Предисловие

Согласно концепции «Один пояс, один путь», которую выдвинуло Правительство Китайской Народной Республики, в сотрудничестве Китая, России и Монголии для международного научного обмена в сфере памятников материальной культуры, археологии и истории, по согласию международного организационного комитета международной научной конференции «Древние культуры Северного Китая, Монголии и Байкальской Сибири», во главе которого постоянный член комитета и председатель А.Д. Цыбиктаров, решением Министерства культуры КНР было принято Шестую Международную научную конференцию «Древние культуры Северного Китая, Монголии и Байкальской Сибири» совместно провести на базе Музея Внутренней Монголии и Института археологии Внутренней Монголии с 12 по 16 октября 2015г. в Автономном районе Внутренняя Монголия г. Хух-Хото. Следует отметить, что эта конференция впервые организована и успешно проведена в Китае.

Международная научная конференция «Древние культуры Северного Китая, Монголии и Байкальской Сибири» поочередно организовывается университетами и научно-исследовательскими учреждениями Китая, России и Монголии. Конференция стремится обеспечить платформу для масштабного академического обмена опытом всех участников, выполнения различных форм учебной деятельности, чтобы совместно исследовать вопросы в этой области и способствовать развитию археологических исследований на территории Северного Китая, Монголии, Байкальской Сибири и т.д.

В 2009 году Бурятский государственный университет, Иркутский государственный университет, Монгольский государственный университет, Монгольский государственный университет науки и технологий и.т.д. всего 10 исследовательских учреждений совместно подписали договор о учреждении международной научной конференции «Древние культуры Монголии и Байкальской Сибири» и соглашение о сотрудничестве. До 2014г. конференция ежегодно проходила на территории России и Монголии: (первый раз в сентябре 2010 г.) в республике Бурятия г. Улан-Удэ, (второй раз в мае 2011г.) в г. Иркутске, (третий раз в сентябре 2012г.) в столице Монголии г. Улан-Батор, (четвертый раз в сентябре 2013г.) в г. Чите, (пятый раз в сентябре 2014г.) в республике Тува г. Кызыл.

Музей Внутренней Монголии с Институтом археологии и культурных реликвий Внутренней Монголии в 2012г. впервые приняли участие в данной конференции, в 2013г. подали заявление о вступлении в состав международного организационного комитета. В сентябре 2014г. на конференции в г. Кызыл Музей Внутренней Монголии и Институт археологии и культурных реликвий Внутренней Монголии были приняты в состав международного оргкомитета. Музей Внутренней Монголии и Институт археологии и культурных реликвий предложили провести 6-ю конференцию во Внутренней Монголии в г. Хух-Хото.

За все время существования конференции «Древние культуры Монголии и Байкальский Сибири» с 2010г. по 2014г. число участников с каждым годом росло, также увеличиваются масштабы изучаемых территорий, так в список научных работ уже входят труды включающих в себя районы за пределы Монголии и Байкальской Сибири, такие как Северный Китай, Центральный и Восточный Казахстан, Центральная Сибирь, Дальний Восток и прочие районы, т.е. Центральная и Восточная Евразия. На 6-ой конференции «Древние культуры Северного Китая, Монголии и

Байкальской Сибири» мы попытались сохранить все правила и традиции данной конференции. Обсудив с организационным комитетом и получив разрешение мы изменили название конференции, включив в нее Северный Китай.

На этой конференции «Древние культуры Северного Китая, Монголии и Байкальской Сибири» мы постарались не нарушать традиции и создали сборник трудов до начала конференции.

Сборник разделен на три тома, первый том содержит две части «Каменный век» и «Эпоха бронзы и раннего железного века»; второй том содержит одну часть под названием «В эпоху кочевых империй»; третий том содержит 4 части «Теоретический подход и комплексное исследование», «Исследование наскального искусства», «Сохранение и исследование культурного наследия» и «Исследования в этнологии и антропологии». В этом сборнике представлены работы из 12 стран таких как Китай, Россия, Монголия, Казахстан, Украина, Венгрия, Германия, Англия, Канада, США, Япония, Южная Корея, более из 100 учебных и исследовательских учреждений, около 200 учеными. Наибольшее количество работ из Китая, России, Монголии и Казахстана.

В сборнике опубликованы 167 трудов, из них в разделе «Каменный век» 14, в разделе «Эпоха бронзы и раннего железного века» 34, в разделе «В эпоху кочевых империй» 54, в разделе «Теоретический подход и комплексное исследование» 29, в разделе «Исследование наскального искусства» 11, в разделе «Сохранение и исследование культурного наследия» 13, в разделе «Исследования в этнологии и антропологии» 12 трудов.

В этом сборнике все работы представлены на 4-х языках: китайском, русском, монгольском и английском, каждая работа представлена на языке самого автора. Для удобства чтения и общения участников конференции в конце каждой работы мы представили краткое изложение труда на 4-х языках. Большинство кратких изложений на английском языке были отправлены самими авторами, большую часть кратких изложений на китайском, русском и монгольском языках были переведены членами организационного комитета и проверены специалистами.

Данная конференция имеет большое место для исторической и археологической науки Внутренней Монголии и Китая. Конференция способствует обмену опытом ученых таких стран как Китай, Россия, Монголия и т.д., и открывает новую страницу в сотрудничестве археологов изучающих этот регион. На 6-й Международной конференции «Древние культуры Северного Китая, Монголии и Байкальской Сибири» организационный комитет постарался создать платформу для углубленного изучения культур и цивилизаций степной Евразии, масштабного академического обмена опытом для выполнения различных форм учебной деятельности и для сплочения связей и знакомств всех участников конференции.

Директор Музея Внутренней Монголии
Тала
2015.09.21

Өмнөх үг

БНХАУ-ын засгийн газраас хэрэгжүүлж буй “Нэг бүс нэг зам” гэсэн төрийн бодлогын хүрээнд манай улс болоод Монгол улс, ОХУ-ын хоорондох соёлын өв, археологи, түүхийн судалгааны талаар олон улсын хамтын ажиллагааг хөгжүүлэхийг зорьлоо. Үүний дагууд бид “Умард Хятад, Монгол болон Байгалын Сибирийн эртний соёл” олон улсын эрдэм шинжилгээний хурал комисс (ОУЭШХ)-ын тэргүүлэгч А.Д.Цыбиктаровын санаачлагаар БНХАУ-ын Соёлын яамны зөшөөрлийн дагуу ӨМӨЗО-ны музей, ӨМӨЗО-ны соёлын өв, археологийн хүрээлэн хамтарч 6-р удаагийн ОУЭШХ-ыг 2015 оны 10 сарын 12 ны өдрөөс 16 өдрүүдэд ӨМӨЗО- ны төв Хөх хотод зохион байгууллаа. Энэ хурал нь БНХАУ-д анх удаагаа зохион байгуулагдаж байна.

“Умард Хятад, Монгол болон Байгалын Сибирийн эртний соёл” олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлыг Монгол, Хятад, Оросын их дээд сургууль болон бусад гурван орны эрдэм шинжилгээний байгууллагууд хамтран жил бүр ээлжлэн зохион байгуулдаг. Энэхүү хурал нь эрдэм шинжилгээний солилцооны том тавцан юм. Умард Хятад, Монгол, Орос, Байгалын Сибирийн бүс нутаг мөн түүнчлэн Евразийн тал нутгийн дунд болон зүүн бүс нутаг дахь эртний соёлын өв болоод түүх археологийн судалгааны шинэлэг асуудлуудын тухай хэлэлцэн судалгааны түвшинг ахиулах зорилготой.

2009 онд ОХУ-ын Буриад Улсын Их Сургууль болон Эрхүүгийн Их Сургууль, Монгол Улсын Их Сургууль, Монгол Улсын Шинжлэх Ухаан Технологийн Их Сургууль гэх мэт олон улсын хурал зохион байгуулах байгууллагууд хамтран Монгол болон Байгал нуурын орчмын Сибирийн эртний соёл ОУЭШХ-ын хамтран ажиллах төслийг хэрэгжүүлж эхэлсэн байна. Энэ хурал зохион байгуулагдаж эхэлсэнээс хойш 2014 он хүртэл Монгол болон Орос улсад таван удаа зохион байгуулагдсан. Өнгөрсөн жилүүдийн хурал нь анхдугаар удаа 2010 оны 9 сард ОХУ-ын Буриадын Улаан-Үд хотод 2 дахь удаа 2011 оны 5 сард ОХУ-ын Эрхүү хотод 3 дахь удаа 2012 оны 9 сард Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотод 4 дэх удаа 2013 оны 9 сард ОХУ-ын Чит хотод 5 дахь удаа 2014 оны 9 сард ОХУ-ын БНТУ-ын нийслэл Кызыл хотод тус тус амжилттай зохион байгуулагджээ.

ӨМӨЗО-ны Музей болоод ӨМӨЗО-ны соёлын өв археологийн хүрээлэн 2012 онд тус хуралд анх удаа оролцсон. 2013 онд олон улсын хурал зохион байгуулах гишүүн болох санал гаргаж, 2014 оны 9 сард Кызылд болсон хурал дээр олон улсын хуралын комиссын бүх гишүүдийн зөвшөөрлийг авч ӨМӨЗО-ны Музей болон ӨМӨЗО-ны соёлын өв археологийн хүрээлэн олон улсын хурал зохион байгуулах албан ёсны гишүүн болж 6-р удаагийн хурлыг зохион байгуулах эрхийг авсан.

Энэхүү хурлын түүхийг харахад 2010 оноос 2014 оныг хүртэл 5 жилийн хугацаанд энэ хуралд оролцож байгаа улс, орон нэмэгдэж хурлын цар хүрээ мөн өргөжин тэлж хурлын сэдэв “Монгол болон Байгал нуур орчмын Сибирийн эртний соёл” цар хүрээнээс хальж Умард Хятад, дундад буюу зүүн Казакстан ОХУ-ын дундад Сибир болон Алс Дорнод гэх мэт орнуудын эртний соёлын судалгаа багтаж байна. Энэ удаагийн хурлын зохион байгуулагч байгууллага нь хурлын өмнөх уламжлалыг хүндэтгэн хурлын нэрийг тодорхой болгохын тулд хурлын ерөнхий комиссын зөвшөөрлийг авч хурлын нэрийг “Умард Хятад, Монгол болон Байгалын Сибирийн эртний соёл” гэж тогтсон ба хурлын өмнө өгүүлэлийн эмхтгэлийг хэвлүүлсэн.

Энэхүү хурлын өгүүлэлийн эмхтгэл нь гурван бүлэг дэвтрээс бүрэлдэж байна. I

дэвтэрт: Чулуун зэвсгийн үе болон Хүрэл төмрийн үе багтаж байна. II дэвтэрт: Эртний төрт улсын үе. III дэвтэрт: Ерөнхийлсөн судалгаа болон судалгааны арга зүй, Хадны зургын судалгаа, Түүх соёлын өвийг хадгалан хамгаалах ба судлах асуудал, Угсаатны соёл ба антропологийн судалгаа зэрэг дөрвөн бүлэгийг багтааж байна. Хурлын өгүүлэлийн эмхтгэлд Монгол Улс, БНХАУ, ОХУ, Казахстан, Украин, Унгар, ХБНГУ, Англи, Канад, АНУ, Япон, Корея нийт 12 улсын 100-аад байгууллагын 200 орчим эрдэмтдийн өгүүлэл багтсан. Эдгээр өгүүлэлийн олонхи нь Монгол, Хятад, ОХУ, Казакстан улсын эрдэмтдийн өгүүлэл байна.

Энэхүү хурлын өгүүлэлийн эмхтгэлд нийт 167 өгүүлэл орсон. Үүнд: Чулуун зэвсэгийн үед-14, Хүрэл зэвсэгийн үед-34, Эртний төрт улсын үед-54, Ерөнхийлсөн судалгаа болон судалгааны арга зүй-29, Хадны зургын судалгаанд-11, Түүх соёлын өвийг хадгалан хамгаалах ба судлах асуудалд-13, Угсаатны соёл ба антропологийн судалгаанд-12 тус тус байна.

Энэ хурлын өгүүлэлийн эмхтгэл нь Монгол, Хятад, Орос, Англи хэлээр хэвлэгдсэн. Өгүүлэлийн эх зохиол нь зохиогчийн өөрийн өгсөн хэл дээр бичигдсэн ба өгүүлэл бүрийн хойд талд эх зохиолтой адилгүй хураангуйг гурван хэлээр орчуулсан. Ингэх нь уншигчдад илүү ойлгомжтой болгохын тулд мөн хуралд оролцсон хүмүүс санал бодлоо солилцоход ойр болгох үүднээс орчуулав. Хурлын өгүүлэлийн эмхтгэлд орсон англи хураангуйн дийлэнхийг зохиолч өөрөө өгсөн ба зарим нэгийг хурлын комиссоос орчуулсан. Монгол, Хятад, Орос хураангуйн дийлэнх хэсгийг хурлын комисс орчуулсан ба цөөн хэсгийг зохиогч өөрөө өгсөн. Энэхүү хураангуйн орчуулгыг зөв хийхийн тулд анхны орчуулгыг тухайн мэргэжилийн хүнээр дахин хянуулж засвар хийлгэсэн болно.

Энэ удаагийн хурал амжилттай болж, хурлын өгүүлэлийн эмхтгэл хэвлэгдсэн нь ӨМӨЗО-ны соёлын өв, түүх, археологийн хүрээнд хийгдсэн том ажил юм. Түүнчлэн Монгол улс, БНХАУ, ОХУ-ын соёлын солилцооны шинэ нэгэн хуудас төдийгүй хил дагасан улсуудын найрсаг харилцааг ахиулахад улс төрийн чухал ач холбогдолтой. Мөн Умард Хятад, Монгол болон Байгалын Сибирийн эртний түүх соёлын солилцоо түүнчлэн улс төр, аж ахуй, цэрэг дайны харилцаа холбоо мөн Евразийн тал нутгийн нүүдэлчдийн түүх соёлын судалгааны эрдэм шинжилгээний чухал ач холбогдолтой. Энэхүү хурал нь эдгээр улсуудын их сургууль, эрдэм шинжилгээний байгууллагын эрдэмтэд хоорондоо харилцан мэдээлэл солилцох нөхцөл боломжийг буй болгож мөн эрдэм шинжилгээний хамгийн шинэлэг мэдээлэл авах, хамтран ажиллах, Евразийн тал нутгийн археологийн болон түүх, соёлын судалгаа алсыг харсан чухал ач холбогдолтой юм.

Өвөр Монголын Музей
Музейн захирал Тала
2015.09.21